

**Заңгерлік көмек көрсету
СТАНДАРТЫ**

ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1. Осы Заңгерлік көмек көрсету стандарты (бұдан әрі – Стандарт) Қазақстандық заң консультанттары палатасының (бұдан әрі – Палата) ішкі нормативтік құжаты болып табылады. Қазақстан Республикасының «Адвокаттық қызмет және зангерлік көмек туралы» Заңы, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілері, Палата Жарғысы және Палатаның ішкі нормативтік құжаттары негізінде, зангерлік көмек сапасын қамтамасыз ету және құқықтық ақпараттандыруды жүзеге асыруға бірыңғай талаптарды қалыптастыру, құқықтық кенес беру және Қазақстан Республикасының заңдарымен бекітілген жағдайларда және тәртіпте жеке және заңды тұлғалардың соттарда, өзге де мемлекеттік органдарда және мемлекеттік емес ұйымдарда мүдделерін білдіру, клиентпен қолданыстағы немесе ықтимал құқықтық қатынастардың қатысушылары болып табылатын кез келген тұлғалармен өзара іс-кимыл жасай отырып, клиенттің заңды мүдделерін қорғау үшін өзге де құқықтық іс-әрекеттер жасау үшін әзірленген (бұдан әрі – Заңгерлік көмек).

2. Стандарт заң көмегін көрсететін, заң консультантты – Палата мүшесі (бұдан әрі – Заң консультанты) қызметіне ең тәменгі талаптардан тұрады, тоłyқ болып табылмайды және Қазақстан Республикасының заңнамасының талаптарына қайшы келетін іс-әрекеттерді жасауга нұсқама беруші немесе жол беруші ретінде түсіндірілмеуге тиіс.

3. Заң консультантты көмек сұрап келген адамға өзі қажет ететін кез келген заң көмегін Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және шарттарда көрсетуге құқылы.

4. Заң көмегін көрсететін Заң консультантты клиенттің мүдделеріне зиян келтірудін алдын алу үшін қажетті шараларды қабылдай отырып, өзінің кәсіби міндеттерін орындауға міндетті.

5. Заң көмегін көрсететін Заң консультантты кәсіби міндеттерін орындау кезінде мүдделер қақтығысын болдырмау жөнінде шаралар қабылдауға, құпиялыштық туралы келісімнің, заң көмегін көрсету туралы Шарттың және Заң консультантының Кәсіби этика кодексінің талаптарын қатаң сактауға міндетті..

6. Заң консультантты өзінің кәсіби міндеттерін орындау стратегиясы мен тактикасына қатысты шешімдерді заң талаптарын басшылықта ала отырып, өз білімі мен практикалық дағдыларына сүйене отырып, үшінші тұлғалар немесе ұйымдар тарапынан бөгде қысымға жол бермей, Палата органдарын қоса алғанда, кәсіби борыш қағидаттарына түспей, дербес қабылдайды.

7. Заң консультантты (немесе Заң консультантты еңбек қатынастарында тұратын заңды тұлға) мен клиент арасында жасалған заң қызметтерін/тапсырмаларын көрсету туралы шарт, сондай-ақ Заң консультантына (немесе Заң консультантты клиентпен еңбек қатынастарында тұратын заңды тұлғага), сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де негіздер бойынша берілген сенімхат заң көмегін көрсету үшін негіз болып табылады..

8. Заң консультанттына заң қызметтерін/тапсырманы көрсету туралы шарт жасасу алдында:

1) мүдделер қақтығысының, осы Заң консультантының заң көмегін көрсетуге қатысуын болдырмайтын және заң қызметтерін/тапсырманы көрсету туралы шарт жасасуға кедергі келтіретін өзге де мән-жайлардың болуын анықтауы.

2) заң қызметін көрсету/тапсырма туралы шартты орындауға байланысты мәселелерді шешу мүмкіндігінің болуын анықтау. Егер Заң консультантында оның мүмкіндігі осындай заң көмегін көрсету үшін жеткіліксіз деп пайымдауға негіз болған жағдайда, ол клиенттің мүдделерін негізге ала отырып, шарт жасасудан бас тартуға құқылы.

3) клиенттен тиісті рәсімделген сенімхат және/немесе басқа құжаттар түрінде барлық қажетті өкілдіктер мен рұқсаттарды алуы керек.

9. Заң консультанты білікті Заң көмегін білікті және адал көрсетуі тиіс, істің барлық қырсырын түсінуге тырысып, өзіне қабылдаған міндеттемелерді уақытылы және сапалы орындау үшін қажетті барлық бөлшектерді ескеруі тиіс.

10. Заң консультанты клиенттің сұратуы бойынша Палатаға мүшелік туралы ақпаратты, оның ішінде Палата мүшелерінің тізілімінен үзінді көшірмені ұсынуы тиіс.

11. Заң консультанты 2020 жылдың 01 қаңтарынан бастап өзінің кәсіби қызметін сақтандыруды жүзеге асыруға және клиенттің сұрауы бойынша Заң консультантының кәсіби жауапкершілігін сақтандыру шартының көшірмесін ұсынуға міндеттенеді..

Құқықтық ақпараттандыру

12. Құқықтық ақпараттандыру-Қазақстан Республикасы заңнамасының мәселелері бойынша ақпарат беру жолымен адамдардың белгісіз тобына көрсетілетін заң көмегінің түрі.

13. Заң консультанты клиенттерге және басқа тұлғаларға ауызша, жазбаша нысанда, электрондық құжат нысанында құқықтық ақпаратты не құжаттардың көшірмелерін ұсынуды қамтамасыз етеді.

14. Құқықтық ақпараттандыру барысында Заң кеңесшісі:

1) клиентпен және басқа тұлғалармен сөйлесуде немесе хат алмасуда оларға ақпарат қажет Қазақстан Республикасының заңнамасы мәселелерінің шенберін анықтайды.

2) клиентке және басқа тұлғаларға Қазақстан Республикасының заңнамасы мәселелері бойынша тиісті ақпарат береді.

Құқықтық кеңес беру

15. Құқықтық консультация беру-жеке және заңды тұлғаларға ауызша және жазбаша консультациялар нысанында көрсетілетін, оның ішінде арыздарды, шағымдарды, өтінішхаттарды және құқықтық сипаттағы басқа да құжаттарды жасау мәселесіне қатысты заң көмегінің түрі.

16. Заң консультанты клиенттерге ауызша немесе жазбаша түрде кеңес беруді қамтамасыз етеді.

17. Құқықтық кеңес беру барысында Заң консультанты:

1) клиентпен жеке әңгімеде істің мән-жайын анықтайды.

2) клиент ұсынған құжаттарды зерделейді.

3) клиентке жасалатын заң әрекеттерінің салдары туралы хабарлайды.

4) жеке және заңды тұлғаларға құқықтық мәселелер бойынша, оның ішінде: клиенттердің құқықтарына, бостандықтары мен заңды мүдделеріне, арыздар, шағымдар, өтініштер, шарттар, келісімдер және құқықтық сипаттағы басқа да құжаттар жасауға қатысты консультациялар береді, олардың дұрыс жасалуын қатаң қадағалайды.

5) құқықтық кеңес беру барысында клиенттен және үшінші тұлғалардан алынатын құжаттардың сақталуын қамтамасыз етеді.

Сотта мүдделерді білдіру

18. Соттарда, өзге де мемлекеттік органдарда және мемлекеттік емес ұйымдарда жеке және заңды тұлғалардың мүдделерін білдіру Заң консультанты (немесе Заң консультанты еңбек қатынастарында тұратын заңды тұлға) мен осындай тұлға арасында жасалған заң қызметтерін көрсету туралы шарт/тапсырма және сенімхат негізінде жүзеге асырылады..

19. Соттарда, өзге де мемлекеттік органдарда және мемлекеттік емес ұйымдарда өкілдікті жүзеге асыру процесінде заң қызметін көрсету/тапсырма туралы шартта көзделген жағдайларда Заң консультанты:

1) клиентке кеңес береді және оған іс бойынша қолданылатын материалдық және іс жүргізу құқығының нормаларын іс жүргізу құқықтары мен міндеттерін түсіндіреді.

2) клиенттің дау нысанасына деген қатынасын және басқа да қажетті мән-жайлар мен фактілерді анықтайды.

3) клиентке жасалатын заң әрекеттерінің салдары туралы хабарлайды.

4) клиентке іс материалдарымен танысуға, өтініштерді, өтініштерді, шағымдарды және өзге де іс жүргізу құжаттарын жазуға көмек көрсетеді немесе оларды өз бетінше дайындайды, олардың дұрыс жасалуын қатаң қадағалайды.

5) Қазақстан Республикасының заңнамасымен тыйым салынбаған клиенттің және екілдіктің мүдделерін қорғаудың өзге де құралдары мен тәсілдерін пайдаланады.

6) іс жүргізу мерзімдерінің сақталуын бақылайды және олар туралы клиентке хабарлайды.

7) заң көмегін көрсету кезінде клиенттен және басқа тұлғалардан алынатын құжаттардың сақталуын қамтамасыз етеді

20. Сот ісін жүргізуге катысатын Заң консультанты іс жүргізу заңнамасының нормаларын сақтауы тиіс.

21. Заң консультанты сотқа және іске катысушы адамдарға құрмет көрсетуге, клиентке катысты заңның сақталуын қадағалауға және соңғысының құқықтары бұзылған жағдайда барлық күш-жігерін салуға және оларды қорғау үшін барлық заңды іс-әрекеттер жасауға міндетті..

22. Заң консультанты заңмен белгіленген тәртіппен клиенттің құқықтық негіздері мен келісімі болған жағдайда сот актілеріне, басқа тұлғалардың іс-әрекеттеріне немесе әрекетсіздігіне заңда белгіленген тәртіппен шағымдануға құқылы.

23. Заң консультанты клиенттің Қазақстан Республикасының заңнамасын немесе Палатаның ішкі нормативтік құжаттарының ережелерін сақтамауды және/немесе бұзуды болжайтын тілектерін, өтініштерін немесе талаптарын орындауға міндетті емес, ал тиісті жағдайларда мұндай фактілердің болуы заң қызметтерін/тапсырманы көрсету туралы шартты біржакты бұзуга негіз бола алады.

Кешенді әлеуметтік заң көмегі

24. Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген тәртіппен іс бойынша қорытынды құқықтық шешім (құқықтық жағдайды шешу) қабылданғанға дейін заң көмегіне жүтінген сәтten бастап клиенттің құқықтық сүйемелдеуімен жасалатын шартқа сәйкес өтеусіз заң көмегін көрсету кешенді әлеуметтік заң көмегі болып табылады).

25. Кешенді әлеуметтік заң көмегін көрсету әлеуметтік жауапкершілікті іске асыру нысандарының бірі болып табылады және өз еркімен жүзеге асырылады.

26. Кешенді әлеуметтік заң көмегі көрсетілуі мүмкін:

1) «Арнаулы әлеуметтік қызметтер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес өмірлік қыын жағдайда жүрген адамдарға;

2) атаулы әлеуметтік көмекке құқығы бар тұлғаларға;

3) Ұлы Отан соғысына қатысушыларға және оларға тенестірілген адамдарға;

4) бірінші және екінші топтағы мүгедектерге;

5) жасына байланысты зейнеткерлерге;

6) қарттар мен мүгедектерге арналған жалпы үлгідегі медициналық-әлеуметтік мекемелерде (ұйымдарда) тұратын қарттар мен мүгедектерге;

7) қыын әлеуметтік және қаржылық жағдайдағы өзге де тұлғаларға.

25. Азаматтық сот ісін жүргізу шенберінде кәсіпкерлік қызметке байланысты даулар бойынша кешенді әлеуметтік заң көмегі көрсетілмейді.

26. Кешенді әлеуметтік заң көмегін көрсету үшін өтініш білдірген кезде тұлға жеке басын қуәландыратын және осы стандарттың 26-тармағында көзделген тиісті топқа жататынын растайтын құжаттарды ұсынады.

27. Кешенді әлеуметтік заң көмегі мына түрлерде көрсетілуі мүмкін:

1) құқықтық ақпараттандыру;

2) құқықтық кенес беру;

3) көмек сұраған адаммен әрекеттегі немесе ықтимал құқықтық қатынастарға қатысушы болып табылатын кез келген тұлғалармен өзара іс-қымыл жасай отырып, өтеусіз заң көмегін сұраған адамдардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау үшін өзге де құқықтық іс-әрекеттер жасау.

28. Еркіті түрде көрсетілетін кешенді әлеуметтік заң көмегінің көлемін Заң консультанттары дербес айқынрайды.

29. Көрсетілген кешенді әлеуметтік заң көмегінің көлемі туралы мәліметтер Палатаның интернет-ресурсында орналастырылады.